

Barcelona, 10 de desembre de 2019

Nota de premsa Departament d'Educació, IVÀLUA i Fundació Jaume Bofill

**ESTRATÈGIA ESCOLES D'EVIDÈNCIA. LA RECERCA PER A LA MILLORA EDUCATIVA
PROJECTE QUÈ FUNCIONA EN EDUCACIÓ?**

PRESENTACIÓ SÍNTESI D'EVIDÈNCIA - 12 de desembre 2019 / 17.30h / Espai Bonnemaison

Aula Oberta | Aprenent per projectes: estratègies i programes que funcionen

L'aprenentatge basat en projectes millora significativament els resultats de l'alumnat de primària i secundària

L'efecte positiu de l'aprenentatge basat en projectes (ABP) és superior al d'altres mesures com la reducció de ràtios o el reforç individual

Els beneficis de l'ABP s'observen en els resultats acadèmics (sobretot en l'àmbit lingüístic i social) i en la satisfacció de l'alumnat envers l'experiència educativa

Els programes d'ABP tenen més impacte quan s'hi destinen més de dues hores setmanals entre sis i vuit setmanes i quan s'utilitzen tecnologies digitals

Perquè l'ABP funcioni calen canvis globals a nivell de centre, un professorat format i el recolzament de l'administració a la innovació educativa

En el marc de l'estratègia 'Escoles d'Evidència, la recerca per a la millora educativa', el **Departament d'Educació**, l'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua)** i la **Fundació Jaume Bofill** presenten una síntesi d'evidència del projecte Què funciona en educació? que revisa els resultats de 300 estudis que analitzen de forma rigorosa l'impacte que tenen diferents enfocaments i programes de treball per projectes sobre el rendiment i els aprenentatges de l'alumnat. Els resultats d'aquesta revisió –la més extensa sobre el tema feta fins ara– es presentaran en un acte a l'Espai Francesca Bonnemaison, el proper dijous 12 de desembre a les 17.30 h.

El CONTEXT | El treball per projectes: molta innovació, poca avaluació

Els darrers anys estem vivint a Catalunya una forta onada d'innovació o actualització educativa. Aquest procés es fa evident en l'auge de diferents pedagogies o formes de treballar a l'aula que depassen la fórmula tradicional de la classe magistral i el docent com a transmissor jeràrquic de coneixements tancats. Si bé aquest és un procés de transformació que segueix ritmes molt desiguals en funció de les realitats dels diferents centres educatius, plantejaments i pràctiques, com l'aprenentatge significatiu i experiencial, la personalització, el blended learning, la gamificació, el treball cooperatiu i socioemocional, entre d'altres, tenen cada cop més presència a les aules.

El treball per projectes ha esdevingut la punta de llança de tot aquest moviment de transformació educativa. Entenem que els alumnes treballen per projectes quan desenvolupen col·laborativament i amb un alt grau d'autonomia una sèrie de tasques dissenyades des d'uns objectius pedagògics concrets i encaminades a la resolució de problemes significatius. Per exemple, un projecte es pot orientar a donar resposta a la manifestació d'un trastorn conductual o emocional (síntoma de depressió, ansietat, aïllament...) en el cas d'un hipotètic company de classe, i pot finalitzar en la realització i exposició pública d'un informe mèdic. Pel camí, es planifiquen tasques de treball cooperatiu per indagar sobre possibles causes orgàniques i socials del "desordre", comparar estadístiques (prevalències), analitzar patrons i consums de risc, revisar i discutir possibles tractaments, organitzar l'exposició de forma assertiva i empàtica... Tot plegat pot posar en pràctica competències de diferents àrees curriculars, així com habilitats transversals (treball en grup, planificació, autonomia...).

El treball per projectes admet múltiples aplicacions, i a la pràctica ha estat desenvolupat de formes ben diverses per part dels centres i docents: en el marc d'una assignatura o com a projectes globalitzats, amb durades variables, amb diferents tipus d'autonomia i treball cooperatiu entre els alumnes, productes resultants de molt diversa índole, distintes estratègies de seguiment i avaluació dels aprenentatges, amb concrecions diverses segons l'edat i el perfil d'alumnes, entre d'altres.

Per tant, entre les escoles que han fet l'aposta pel treball per projectes trobem un panorama d'intervencions ben heterogeni. I de la mateixa manera com succeeix amb bona part de les intervencions que s'apleguen sota la categoria d'innovació educativa, a dia d'avui la promoció d'unes o altres aplicacions del treball per projectes ha tingut ben poc en compte l'evidència internacional sobre la seva efectivitat. Alhora, a Catalunya tampoc disposem d'estudis que avaluïn l'impacte del treball per projectes sobre els resultats i els aprenentatges del nostre alumnat.

Si volem aprofitar el moment d'innovació que viu una part important de la xarxa escolar catalana i avançar cap a la promoció d'unes metodologies de treball per projectes que realment permetin fer un salt de qualitat i equitatiu en els aprenentatges de l'alumnat, necessitem **conèixer quines d'aquestes metodologies funcionen millor, en quins contextos i per a quin perfil de centres i alumnes**. I necessitem la millor evidència disponible en la qual basar aquest coneixement.

L'INFORME | “Millora l'aprenentatge de l'alumnat mitjançant el treball per projectes?”

Amb l'objectiu d'informar el debat sobre com avançar cap un marc d'innovació educativa que sigui efectiu, equitatiu i sostenible, el **Departament d'Educació**, l'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua)** i la **Fundació Jaume Bofill** han promogut un informe que revisa els resultats de 300 estudis que analitzen de forma rigorosa l'impacte que té sobre els resultats de l'alumnat un dels pilars de l'actual moviment de transformació educativa: l'aprenentatge basat en projectes.

Les **principals conclusions** d'aquest informe són (més detalls a l'**annex**):

- L'evidència demostra que l'aprenentatge basat en projectes (ABP) té un **impacte positiu destacable en el rendiment acadèmic de l'alumnat**. Aquest impacte és superior al de mesures com la reducció de ràtios a l'aula o el reforç individual, i similar a l'efecte de l'avaluació amb feedback formatiu als estudiants.
- L'ABP es mostra igualment efectiu a l'educació **primària i a la secundària**, i té un impacte positiu en **totes les àrees curriculars**, especialment en l'àmbit de les llengües, les ciències socials i en el tecnològic.
- Els beneficis de l'ABP s'observen també en l'increment de la **satisfacció de l'alumnat envers l'experiència educativa**.
- Alguns estudis demostren que l'ABP pot ser una metodologia efectiva en el treball de competències complexes com la **planificació, treball en equip, resolució de problemes i presa de decisions**.
- **Manca evidència** per determinar l'efecte que pot tenir l'ABP sobre el pensament crític o la creativitat, així com per establir possibles efectes diferencials en funció del perfil socioeconòmic i el gènere dels alumnes.

- En particular, l'ABP és més efectiu quan:
 - El seu desenvolupament s'acompanya de: a) **lideratge** i canvis globals a nivell de centre; b) **suport especial** a l'alumnat desafavorit; c) **professorat** format en metodologies de treball per projectes; d) **coordinació** entre el professorat i combinació amb **sessions magistrals instructives**; e) **suport de l'administració**.
 - S'hi destinen **més de dues hores setmanals entre sis i vuit setmanes** i quan s'utilitzen tecnologies digitals.

L'ACTE | Aula Oberta: Aprenent per projectes: estratègies i programes que funcionen

Els resultats ampliat de l'estudi d'evidències internacionals s'exposaran en l'Aula Oberta “**Aprenent per projectes: estratègies i programes que funcionen**”, un acte públic que tindrà lloc a l'Espai Francesca Bonnemaison, a les 17.30h.

L'acte comptarà amb una taula rodona amb la presència de **César Coll**, catedràtic de Psicologia Evolutiva i de l'Educació a la Universitat de Barcelona; **Elena Ferro**, cap d'estudis de l'Institut Martí Pous; **Núria Borràs**, mestra de l'Escola Riera de Ribes i membre i formadora de l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona; i un representant del **Departament d'Educació**.

La presentació de l'estudi anirà a càrrec del seu autor, **Marc Lafuente**, investigador a l'Escola Politècnica Federal de Lausana. També s'hi presentaran les conclusions d'un **seminari de treball de 30 persones expertes** –equips directius i docents de centres, experts universitaris i administració educativa– al voltant de com aquestes evidències s'haurien de llegir i traslladar al nostre context. **Sergi del Moral**, cap d'estudis de l'Institut-escola Les Vinyes de Castellbisbal, serà l'encarregat de fer aquesta contextualització.

En el debat es plantejaran preguntes clau al voltant del treball per projectes:

- En quina mesura funciona l'aprenentatge basat en projectes?
- Com són els programes i els models que aconseguixen un major impacte sobre les competències i els resultats dels alumnes?
- Què ens diu l'evidència internacional de tot plegat? I què ens diu la pròpia experiència?
- Com podem avançar a Catalunya cap a models i aplicacions del treball per projectes efectius i sostenibles? Quins recursos professionals, organitzatius i materials es requereixen per fer-ho possible?

Estratègia Escoles d'Evidència, la recerca per a la millora educativa

Projecte Què funciona en educació?

Aula Oberta | Aprenent per projectes: estratègies i programes que funcionen

Data: Dijous 12 de desembre de 2019, 17.30h

Lloc: Espai Francesca Bonnemaison. Carrer de Sant Pere Més, Baix 7, 08003. Barcelona.

Programa de l'acte i inscripcions gratuïtes:

<https://www.fbofill.cat/agenda/aprenent-projectes-estrategies-i-programes-que-funcionen>

- **Benvinguda:** Representant del Departament d'Educació, Marc Balaguer, director d'Ivàlua, i Ismael Palacín, director de la Fundació Jaume Bofill.
- **Presentació de l'informe** *Millora l'aprenentatge de l'alumnat mitjançant el treball per projectes?*, a càrrec de Marc Lafuente, investigador a l'Escola Politècnica Federal de Lausana.
- **Aterratge de les evidències al context català**, a càrrec de Sergi del Moral, cap d'estudis de l'Institut-escola Les Vinyes (Castellbisbal) i impulsor de *betacamp*.
- **Taula rodona** amb la participació de:
 - **Núria Borràs**, mestra de l'Escola Riera de Ribes i membre i formadora de l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona.
 - **Elena Ferro**, cap d'estudis de l'Institut Martí Pous (Barcelona)
 - **César Coll**, catedràtic de Psicologia Evolutiva i de l'Educació a la Universitat de Barcelona.
 - Representant del Departament d'Educació.

El debat es podrà seguir **en directe per streaming** a través del web <http://www.fbofill.cat>

Inscripcions a l'streaming: <https://www.fbofill.cat/agenda/aprenent-projectes-estrategies-i-programes-que-funcionen>

Participació a Twitter: #EduEvidències @ivalua_cat @FundacióBofill @educaciocat

L'estratègia 'Escoles d'Evidència, la recerca per a la millora educativa'

La proposta "Escoles d'evidència" és una iniciativa de col·laboració entre el Departament d'Educació, l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua) i la Fundació Jaume Bofill per tal d'impulsar la cultura de l'educació fonamentada en evidències als centres educatius.

En aquesta iniciativa, el Departament d'Educació recull l'experiència de recerca portada a terme pel projecte "Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa" impulsat conjuntament per Ivàlua, que aporta l'expertesa en avaluació i generació d'evidències, i la Fundació Bofill, com a entitat generadora de propostes de transformació educativa a Catalunya. Aquest coneixement s'adequarà als objectius departamentals i es transferirà al sistema mitjançant l'apoderament dels centres i xarxes educatives i diferents accions de disseminació.

Una aposta per la recerca en l'educació

- Una aposta de sistema per la promoció i l'ús de l'evidència i la recerca en el camp de l'educació. Aquesta aposta representa l'inici d'una nova etapa en la manera de fer política del Departament, on es vol fer del coneixement científic un motor de millora de les pràctiques i les polítiques educatives.
- El propòsit del programa és posar l'evidència sobre allò que funciona en educació al servei de les polítiques educatives i de les escoles; l'evidència empírica més rigorosa i alhora connectada amb les necessitats del sistema, els centres i els docents.
- Apropant l'evidència a la pràctica educativa es vol afavorir la millora de l'educació, especialment de l'alumnat amb més dificultats, i reduint així les desigualtats educatives.
- Amb aquest programa, Catalunya fa un salt en l'articulació d'un ecosistema educatiu que aplegui el conjunt d'agents educatius i els grups de recerca de les universitats que ja hi treballen, promovent i reconeixent el talent acadèmic que existeix al país i posant-lo al servei de la millora de l'educació a Catalunya.
- L'estratègia "Escoles d'evidència: la recerca per a la millora educativa" conjuntament amb el Departament d'Educació recull l'experiència de recerca portada a terme pel projecte "Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa" impulsat conjuntament per Ivàlua, que aporta l'expertesa en avaluació i generació d'evidències, i la Fundació Bofill, com a entitat generadora de propostes de transformació educativa a Catalunya. Inclou les iniciatives "Síntesis d'evidència", informes i debats sobre l'impacte dels programes educatius, "Polítiques informades en l'evidència", un protocol per incorporar l'evidència en les polítiques educatives i "Xarxes d'evidència", una xarxa de centres i professionals apoderats en l'àmbit de la recerca i l'ús de l'evidència, "així com un conjunt d'accions i recursos de difusió i disseminació pública dels continguts del programa (actes, web, quizzes, infografies...).

Més informació del projecte:

<http://www.ivalua.cat/recursos/detallNoticia.aspx?id=3498>

<https://www.fbofill.cat/noticies/escoles-devidencia-la-recerca-la-millora-educativa>

Els organitzadors

El **Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya** mitjançant la seva Direcció General d'innovació, recerca i cultura digital participa en l'estratègia 'Escoles d'Evidència, la recerca per a la millora educativa' que recull l'experiència de recerca portada a terme pel projecte "Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa" impulsat conjuntament per Ivàlua, que aporta l'expertesa en avaluació i generació d'evidències, i la Fundació Bofill, com a entitat generadora de propostes de transformació educativa a Catalunya.

L'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, Ivàlua**, és un consorci participat per la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra. La missió d'Ivàlua és promoure l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya, com a eina de millora de l'acció de govern. En el marc d'aquesta missió, Ivàlua té entre les seves finalitats la col·laboració amb les administracions públiques i entitats de caràcter social per a desenvolupar activitats d'avaluació, per **promoure l'ús efectiu dels resultats de l'avaluació** per part de les autoritats competents i per fer **difusió dels resultats** de l'avaluació al conjunt de la societat.

La **Fundació Jaume Bofill** és una fundació cultural privada creada l'any 1969. Des d'aleshores, les actuacions que duu a terme promouen el coneixement de la societat catalana, el debat de les noves idees i propostes per avançar cap a una major justícia social, i l'actuació de persones i col·lectius diversos que també busquin la transformació i el canvi social. Des de l'any 2009, la Fundació Jaume Bofill centra el conjunt de la seva activitat com a un *Think-and-Do tank* al voltant de l'educació i el seu context social, **impulsen iniciatives, recerques i debats per transformar l'educació a Catalunya**.

DADES DE CONTACTE

Prensa i comunicació:

Ivàlua: Jordi Miras Llopart – 93 554 53 00 – jordi.miras@ivalua.cat

Fundació Jaume Bofill: Miquel Àngel Alegre – 93 458 87 00 – malegre@fbofill.cat

Contacte per concertar entrevistes o demanar materials complementaris.

Projecte *Què funciona en educació?*

Ivàlua: Jordi Sanz – 93 554 53 00 – jordi.sanz@ivalua.cat

Fundació Jaume Bofill: Miquel Àngel Alegre – 93 458 87 00 – malegre@fbofill.cat

MATERIALS COMPLEMENTARIS

Programa: <https://www.fbofill.cat/agenda/aprenent-projectes-estrategies-i-programes-ue-funcionen>

Web Ivàlua: www.ivalua.cat

Web Fundació Jaume Bofill: www.fbofill.cat

Web Departament Educació www.ensenyament.gencat.cat/

PRESENTACIÓ EN DIRECTE

Seguiment a Twitter: [#EduEvidències](https://twitter.com/EduEvidències).

Seguiment per streaming: <http://www.fbofill.cat>

Annex: PRINCIPALS RESULTATS

Informe: *Millora l'aprenentatge de l'alumnat mitjançant el treball per projectes?*

Autor: Marc Lafuente Martínez, investigador a l'Escola Politècnica Federal de Lausana.

Sobre l'estudi

- ✓ **Revisió sistemàtica** (revisió de revisions i revisió d'estudis primaris) en què se sintetitzen els resultats de 1 metanàlisi i 7 revisions d'evidència, més 25 avaluacions fetes arreu del món sobre l'**impacte** que té l'**Aprenentatge Basat en Projectes** (ABP) sobre el rendiment educatiu dels alumnes. En conjunt aquesta revisió repassa les conclusions de **més de 300 estudis** sobre la matèria.

Programes i intervencions analitzades

- ✓ En aquesta revisió s'inclouen **programes d'Aprenentatge Basat en Projectes** des de l'etapa d'educació infantil fins a secundària. Aquests programes estan orientats a millorar els resultats d'aprenentatge de l'alumnat a través del desenvolupament d'un projecte.

Quin impacte té el treball per projectes sobre l'aprenentatge de l'alumnat?

Funcionen?

- ✓ L'ABP s'associa a un **efecte positiu** i de **magnitud mitjana-gran** sobre el **rendiment acadèmic** de l'alumnat.
- ✓ L'ABP s'associa a un **efecte gran** en l'àrea de **llengües i ciències socials**, i l'**efecte** és **entre mitjà i alt** en l'àrea **científicotecnològica i matemàtica**.
- ✓ L'ABP es relaciona amb un **efecte positiu en la satisfacció de l'alumnat** envers l'experiència d'ensenyament, i diferents estudis observen beneficis en les àrees de **planificació, treball en equip, resolució de problemes i presa de decisions**.
- ✓ L'evidència no és concloent pel que fa als efectes sobre la seva motivació envers l'aprenentatge i la seva assistència.

Quines són les característiques dels programes més efectius de treball per projectes?

- ✓ Els programes d'ABP amb més bons resultats són els que hi dediquen **més de dues hores a la setmana** i aquells que tenen **una durada entre sis i vuit setmanes**.
- ✓ Els programes són més efectius quan utilitzen **mitjans tecnològics** perquè l'alumnat pugui accedir més fàcilment a informació i pugui establir una col·laboració millor.

Per a qui són més efectius els programes de treball per projectes?

- ✓ L'ABP es mostra igualment efectiu a **primària que a secundària**.
- ✓ **No es detecten impactes diferencials de l'ABP en funció del perfil socioeconòmic dels alumnes, ni tampoc del seu gènere.**

És recomanable estendre aquest tipus de pràctiques educatives a Catalunya? Quines condicions s'haurien de complir?

- ✓ Sembla adequat **recomanar l'ABP com una metodologia per a millorar l'aprenentatge de l'alumnat català.**
- ✓ No obstant això, la literatura científica suggereix que **aquesta millora no és automàtica** ni està garantida per la simple execució de programes d'ABP, sinó que està lligada a uns **factors clau: lideratge de centre, combinació de l'ABP amb metodologies d'instrucció directa, formació docent i lideratge polític.**

Recomanacions

- ✓ L'ABP pot ser un instrument per **millorar els resultats de l'alumnat a primària i secundària**, especialment en l'àrea de llengües i ciències socials. L'ABP es pot usar per promoure un augment de la **satisfacció de l'alumnat envers l'experiència educativa**.
- ✓ **L'efectivitat de l'ABP no és automàtica ni està sempre garantida, sinó que depèn fortament de les seves condicions d'aplicació.** Les polítiques i la pràctica del treball per projectes haurien d'acomplir alguns **factors decisius**:
 - Cal **facilitar canvis globals en l'àmbit de l'escola a partir del lideratge de centre**. Per exemple, fomentant una cultura d'ensenyament centrada en l'alumnat i una col·laboració que porti el professorat a coordinar-se i ajudar-se mútuament.
 - Cal implementar l'ABP buscant **complementar la instrucció del professorat, i no pas substituint-la**.
 - Cal vetllar perquè **el professorat pugui guiar l'aprenentatge de tot l'alumnat**. Per això, cal ajudar l'alumnat en els continguts i en la gestió del projecte, especialment aquells que parteixen d'un estat inicial inferior.
 - Calen **processos de formació inicial i continuada del professorat** focalitzats en les habilitats d'ensenyament per projectes i el canvi d'actituds associat a un ensenyament centrat en l'alumnat.
 - Cal un **lideratge polític que creï la coherència necessària per facilitar l'ABP**. És especialment necessari alinear l'avaluació externa de l'administració amb els objectius de l'ABP.